

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

SSA Ewa Stefańska

w sprawie ze skargi B. G.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w (...)

w sprawie VI (...),

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 kwietnia 2017 r.,

1. oddala skargę,

**2. przyznaje adwokat E. W. od Skarbu Państwa (Sąd
Apelacyjny w (...)) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o obowiązującą
stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

B. G., reprezentowany przez adwokat E. W., w piśmie z 13 lutego 2017 r. wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, domagając się: 1) stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie pod sygnaturą akt VI (...) z powództwa B. G. przeciwko U. Sp. z o.o. w W. o zapłatę doszło do przewlekłości postępowania, 2) zasądzenia od Skarbu Państwa - Sądu

Apelacyjnego w (...) na rzecz powoda kwoty 6.000,00 zł, 3) przyznania pełnomocnikowi powoda - adw. E. W. - kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu skargowym, która nie została opłacona w całości ani w części.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że skarżący dochodzi od pozwanego zapłaty kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w artykule opublikowanym w gazecie „N.” pt.: „P.”. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik skarżącego w dniu 21 grudnia 2015 r. oraz skarżący w dniu 22 grudnia 2015 r. Apelacje wraz z aktami sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 20 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny przez rok nie podjął w sprawie żadnych czynności. Dopiero w styczniu 2017 r. - tj. niewątpliwie z nieuzasadnioną zwłoką - wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 15 lutego 2017 r.

W ocenie skarżącego, wielomiesięczna beczynność Sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy apelacyjnej stanowi przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Orzecznictwo wskazuje jednak, iż wskazówka co do tego okresu wynika z art. 14 tejże ustawy, który stanowi, że ponowna skarga może być wniesiona po upływie 12 miesięcy. Ustawodawca uznał zatem za przewlekłe postępowanie takie, które trwa dłużej niż 12 miesięcy.

W opinii skarżącego, okresu tego nie można uznawać za sztywną cenzurę czasową dla oceny zgodności postępowania z konwencyjnymi, konstytucyjnymi i proceduralnymi dyrektywami osądzenia sprawy w rozsądnym terminie. Stwierdzenie przewlekłości możliwe jest również, jeżeli wystąpi krótszy niż ww. okres. Istotnym jest bowiem dokonanie w sprawie szczególnego rozważenia i oceny „ciężaru gatunkowego” przedmiotu sporu, wagi dla skarżącego przedmiotu sprawy i konsekwencji, które może pociągnąć za sobą przewlekłość postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., III SPP 47/16, Legalis nr 1430508). W niniejszej sprawie postępowanie trwa dłużej niż 12 miesięcy, co

wynika z porównania daty wpływu akt sprawy do Sądu Apelacyjnego oraz wyznaczonego terminu rozprawy apelacyjnej. Natomiast dokonanie przez Sąd czynności wyznaczenia terminu rozprawy nastąpiło dopiero w dwunastym miesiącu od daty wpływu akt sprawy do Sądu.

Skarżący podkreślił, że przedmiotem postępowania przed Sądem Apelacyjnym jest ochrona dóbr osobistych skarżącego, których naruszenie skutkuje jego ujemnymi przeżyciami psychicznymi, stanowiącymi uszczerbek niemajątkowy. Z tego względu zarówno przebieg postępowania, jak również jego ostateczne rozstrzygnięcie ma dla skarżącego istotne znaczenie. W konsekwencji nieuzasadniona przewlekłość postępowania potęguje u skarżącego ww. negatywne przeżycia psychiczne, a także dodatkowo wywołuje u niego niepokój, co także wpływa na jego kondycję psychiczną oraz wzbudza w nim poczucie krzywdy moralnej.

Sąd nie podjął żadnych czynności usprawiedliwiających zwłokę w rozpatrzeniu sprawy, natomiast powód nie składał żadnych wniosków o przeprowadzenie określonych czynności procesowych mogących uzasadniać wydłużenie postępowania w sprawie. Przewlekłość postępowania nie wynika również z okoliczności faktycznych i prawnych przedmiotowej sprawy, bowiem nie są one szczególnie skomplikowane.

Skarżącemu nie są znane przyczyny wielomiesięcznej beczynności Sądu Apelacyjnego, niemniej jednak należy podkreślić, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okoliczności dotyczące organizacji i podziału czynności, w tym niedostateczna obsada sędziów, czy też duży i stale rosnący wpływ spraw, nie usprawiedliwiają przewlekłości postępowania. Art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. konstytuują obowiązek organizowania systemu jurysdykcyjnego w taki sposób, aby właściwe sądy mogły rozstrzygać sprawy sądowe w rozsądnych terminach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007 r., III SPP 3/07, Legalis nr 181924).

W ocenie skarżącego w niniejszej sprawie doszło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Postępowanie w sprawie trwa bowiem dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i

prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia, a zwłoka ta nie znajduje żadnego uzasadnienia. Natomiast prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki stanowi istotny element konstytucyjnego prawa do sądu, ponieważ skuteczność tego prawa jest uwarunkowana m.in. brakiem przewlekłości postępowania.

Wobec przedstawionych okoliczności uzasadniony jest wniosek skarżącego o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwoty 6.000,00 zł, przede wszystkim ze względu na wagę przedmiotu sprawy dla skarżącego oraz wysoką wartość przedmiotu sporu. Na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zmianami) - zgłaszam swój udział w sprawie i wnoszę o oddalenie skargi.

Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w (...) w piśmie z 20 marca 2017 r. zgłosiła swój udział w sprawie i wniosła o oddalenie skargi.

Przyznała, że akta sprawy wraz z apelacją pełnomocnika skarżącego i skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w W. wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 20 stycznia 2016 r. W dniu 6 grudnia 2016 r. w sprawie został wyznaczony termin rozpoznania apelacji na 15 lutego 2017 r. i tego dnia sprawa została rozpoznana. Z powyższego zatem wynika, że skarżący oczekiwał na wyznaczenie terminu w sprawie przez okres nieco powyżej 10 miesięcy, zaś na rozpoznanie sprawy nieco ponad 12 miesięcy. Średni okres oczekiwania na rozpoznanie apelacji w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w (...) wynosi ok. 15 miesięcy.

Bezspornym jest, że w okresie od 20 stycznia 2016 r. do dnia 6 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny nie wyznaczył w sprawie terminu, co jednak nie oznacza, że nie podjął w sprawie żadnych czynności. Nie może bowiem ująć z pola widzenia okoliczność, że przed wyznaczeniem terminu należy zbadać czy przekazane do rozpoznania apelacje nie zawierają braków, co oznacza konieczność zbadania sprawy pod względem formalnym.

Jednocześnie z poglądów wyrażanych przez Sąd Najwyższy wynika, że z treści przepisów ustawy o skardze na przewlekłość postępowania nie można wysnuć wniosku, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za

nieuzasadniona zwłokę. W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie trwające ponad 12 miesięcy. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie podjął czynności, wyznaczenia terminu w sprawie, przez okres nieco ponad 10 miesięcy.

W ocenie wiceprezes Sądu Apelacyjnego, nie każda, zatem zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. W niniejszej sprawie nie można uznać, że taka zwłoka ma miejsce. Oceniając czas oczekiwania strony na wyznaczenie terminu oraz rozpoznanie sprawy, nie można też nie uwzględnić stopienia „obciążenia” VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w (...) sprawami apelacyjnymi oraz zażaleniowymi, które wpływają do rozpoznania. Zgodnie z § 43 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych - Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. z późn. zmianami - sprawy w wydziałach przydzielane są w kolejności ich wpływu. Skoro sprawy muszą być rozpoznawane w kolejności wpływu, to sprawa, w której złożona została skarga nie mogła być rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły jeszcze w 2015 r. W roku 2015 do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego wpłynęło 5.638 spraw, w tym spraw ACa ponad 2.000, spraw ACz ponad 2.700. Sędziowie VI Wydziału Cywilnego w tym okresie ogółem załatwili 6.797 spraw. Na koniec 2015 r. do rozpoznania pozostało 2.134 sprawy ACa. W 2015 r. w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego limit etatów wynosił 27, a liczba faktycznie orzekających sędziów w Wydziale wynosiła 22 sędziów. Sędziowie Ci załatwili w 2015 r. łącznie 6.797 sprawy, w tym 1.599 sprawy ACa i 4.428 sprawy ACz. W roku 2016 r. do Wydziału, w którym pracuje *de facto* 23 sędziów wpłynęło łącznie 6.748 spraw, obecnie zaś pozostało do rozpoznania 2.639 spraw ACa. Na koniec 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w (...) pozostało do rozpoznania 3.418 spraw, w tym 2.639 spraw ACa. W roku 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym *de facto* orzekało 23 sędziów, bowiem pośród sędziów w tym Wydziale ujętych w statystyce jest 2 sędziów, którzy nie orzekają (1 z sędziów pracuje w Ministerstwie Sprawiedliwości, a drugi w Krajowej Szkole Sędziów i Prokuratorów). Wśród orzekających sędziów jest Przewodniczący Wydziału, jego Zastępcy oraz sędziowie wizytatorzy. Limit etatów w roku 2016 wynosił 33 sędziów. Oznacza to, że w 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym brak było 10 sędziów.

W ocenie wiceprezes Sądu Apelacyjnego, przewlekłość postępowania, nie może być traktowana abstrakcyjnie, musi być odnoszona do konkretnych okoliczności mających miejsce w sprawie, tym samym musi dodatkowo uwzględniać także obiektywne okoliczności. W literaturze podkreśla się, że tylko nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonywania określonych czynności sądowych i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki. Przy tej ocenie nie może także ująć z pola widzenia nakaz rozpoznawania spraw w kolejności wpływu. Sprawa niniejsza oczekiwała na wyznaczenie zgodnie z kolejnością wpływu do Wydziału. W VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w (...) na wyznaczenie terminu oczekuje się ok. 15 miesięcy.

Jednocześnie podkreśliła, że uprawnienia Prezesa Sądu Apelacyjnego w zakresie organizacji systemu jurysdykcyjnego są żadne. Prezes Sądu Apelacyjnego, zgodnie z ustawą może podejmować decyzje, które mają stworzyć w ramach otrzymanych środków odpowiednie warunki organizacyjne dla sprawnego działania wydziałów sądu. Obowiązkiem prezesa sądu jest czuwanie na bieżąco nad tym, jak funkcjonuje ustalony podział czynności.

Organizacja zaś systemu jurysdykcyjnego należy do Ministra Sprawiedliwości. Do jego zadań w ramach nadzoru administracyjnego zgodnie z art. 9 ustawy o ustroju sądów powszechnych między innymi, należy podejmowanie takich działań, by zapewniona była realizacja celów i zadań w sądownictwie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie ma uzasadnionych podstaw.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa się wielomiesięczną (roczną) beczynność sądu polegającą nie niewyznaczaniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121; z dnia 14 marca 2007 r., III SPP 3/07, LEX nr 979621), jeśli nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie. Nie dochodzi do przewlekłości postępowania apelacyjnego między innymi wtedy, gdy rozprawa nie zostaje wyznaczona niezwłocznie lub zostaje odroczone w celu przeprowadzenia

dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie nie może nastąpić niezwłocznie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 77/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 346).

Zasadniczo o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jej wyjaśnienia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, ale także charakter sprawy, zachowanie strony, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania. Ocena ta nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach. Szybkość orzekania nie może bowiem stanowić przeszkody we właściwym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Ocena, czy wystąpiła przewlekłość postępowania, jest dokonywana na podstawie obiektywnych i ustawowych kryteriów w odniesieniu do realiów faktycznych i prawnych danej sprawy.

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że apelacje pełnomocnika skarżącego i skarżącego od wyroku Sądu pierwszej instancji wniesione w dniu 21 i 22 grudnia 2015 r. do Sądu Apelacyjnego w (...) wpłynęły wraz z aktami sprawy z dnia 20 stycznia 2016 r. Zarządzeniem sędziego z 6 grudnia 2016 r. wyznaczono termin rozprawy drugoinstancyjnej na dzień 15 lutego 2017 r. i tego dnia sprawa została rozpoznana. Tym samym okres pomiędzy wpływem akt do Sądu Apelacyjnego a wyznaczeniem rozprawy apelacyjnej wyniósł niecałe jedenaście miesięcy. Sprawa została rozpoznana według kolejności wpływu i bez nieuzasadnionej zwłoki.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

r.g.